

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszúrtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Készlet papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 2 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronára kénytelenek.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLÉDER FELSI ÁKOS

ÜGYVÉD

SZÉPIROD. FÜMUNKATÁRS: FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Vasuti politikánk Erdélyben.

Ezzel a címmel Dr Gyárfás Elemér igen figyelemre méltó cikkelyt írt a kolozsvári „Ellenzék” csütörtöki számában. Ismerteti a mult kormányok minden hazafias érzést nélkülöző vasuti politikáját. Ennek tulajdonítható ugyanis, hogy a Székelyföld teljesen kívül esett a világforgalomból s hogy bennünket a nemzetiségek amugy is gazdag vidéknek kiszolgáltattak.

Az érdekes cikkely különben így szól:

A Duna-Tisza csatorna kiépítésének tárgyában összehívott ankéten Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter nagyfontosságú kijelentést tett, midőn hangsúlyozta, hogy Magyarország eddig a Nyugat felé irányította közlekedését, még pedig Bécs irányában s hogy ezzel az irányzattal nekünk végre szakítanunk kell. Magyarországnak a Kelet felé kell fordulnia egészen és két irányban kell iparkodnia kifelé. Az egyik irány Fiume, a másik Galac.

Megelégedéssel és bizonyos elégtétellel vesszük egy magyar kormányfőnek ezt a kijelentését, mely annyira összevág a mi régóta vallott és hirdetett politikai meggyőződésünkkel; a melynek odafön, hol az ország sorsát intézik, eddig soha sem sikerült híveket szereznünk. Vezető embereinknek legnagyobb része a dunántúlról került ki és politikai és közgazdasági iskoláját Ausztria és Németország példája képezte. — Ezért vált nálunk mindenütt uralkodóvá a német befolyás, ezért nyitottak ennek tág kapukat s ezért volt ideálja közgazdasági politikánknek évtizedeken keresztül egy virágzó magyar földműves állam, mely mezőgazdasági terményekkel képes ellátni egész Ausztriát és Németországot. Ennek a politikának a céljait szolgálta a vasuti hálózatunk is.

Pedig nekünk igen nagy szükségünk volna oly politikusokra, a kik áttudják lépni Németországot, ezt a közbeékelte idegen testet és megtudják érteni a távolabbi nyugat művelt nemzeteinek politikai és közgazdasági eszméit; az akció-politika terén viszont nem elégednek meg azzal a gyarmati szereppel, a mit a németek szántak nekünk, hanem irányító befolyásra akarnak szert tenni — a Keleten. Olyan emberekre van szükség, a kik gyűlölik a német befolyást s a francia, angol és olasz kultúra hatása alatt állanak.

Ennek az új politikai befolyásnak kifejezésre kell jutnia vasuti háló-

zatunk kiépítésében is. Nekünk nem nyugat felé kell összeköttetéseket keresnünk, hanem dél és kelet felé. Magyarország ma hatalmas birodalom volna, ha a Kárpátok láncolata, mely Keleten megvédte az országot a barbár hordák betöréseitől, átnyulna a nyugati határra is és természetes gátat vetne a német imperializmus és a német kultúra becsapásainak, melyek cserére fenyegetik hazánkat. Ezért nagyfontosságú momentum Magyarország nemzetközi jelentőségére nézve a Simplon-alagut kiépítése, mert így Olasz és Horvátországon át a legegyszerűbb és legrövidebb uton eljuthatunk Párisba, Londonba, anélkül, hogy csak egy percet is töltenénk német földön.

Kormányfőink azonban éppen az ellenkező politikai irány érdekeit szolgálták. Az osztrák örökös tartományokkal létesítettek körülbelül 20 vasuti összeköttetést, keleten és délen, Bosznia, Szerbia és Románia- val összesen hatot. Az országnak közlekedési eszközök tekintetében legelhanyagoltabb része Horvátország és Erdély; holott éppen ebben a két irányban lehet és kell a magyar befolyásnak erősödni.

Erdély vasuti hálózata úgy van kiegészítve, mintha általa az erdélyi magyarság rendszeres kipusztulását és tönkrétéletét akarták volna elérni. Mindkét fővonal Magyarország oláhok lakta vidékéről jön be és Erdély oláhok lakta vagy néptelen vidékein megy végig, a míg Tövisnél egyesül. Egyetlen magyar várost ejt csak útjába, Tordát, azt is nagy költséggel és a műszaki akadályokkal nem törődve — kikerüli. Tövisnél azután teljesen át megy a szászok földjére. Nagyszében Alvincen keresztül közvetlen összeköttetést kap; Balázsfalva, Medgyes, Segesvár, Köhalom, Brassó mind beleesnek a fővonalba. A magyar vidékek elégedjenek meg egy zsákutcában végződő és kimustrált mozdonyokkal felszerelt vicinálissal.

Nagy vívmányként emlegetik a székely körvasut kiépítését, pedig ennél nagyobb abszurdumot a vasuti politika terén rég nem produkált a bürokrácia. Egy önmagába visszatérő kör; egy circulus vitiosus, mely nem hoz minket közelebb a külföldről, nem köt össze fontos kereskedelmi és politikai gócpontokat, hanem a hegyek alján, a patakok mentén kanyarog ide-oda, a míg végre nagynehezen ismét beletalál a fővonalba, melyből kiindult.

Magyarország északi vármegyeiben nem laknak székelyek, kiket fölkarolni és a szétzúllástól óvni kellene

polandó érdekeink. Legfeljebb politikai szimpátiával viseltetünk egyik galicai népfaj irányában s egy másik galicai népfaja mi irányunkban. De azért a magyar-kormány mégis hat direkt összeköttetést létesített Galiciával a Kárpátok hatalmas hegyláncán keresztül, nem kimélve a költséget. Mert hát a birodalomnak érdeke az, hogy az egyes tartományok minél szorosabb összeköttetésbe jussanak. A Székelyföldön azonban körvasutakat építenek s az álmélkodónak, a ki ilyet még nem látott, ékes szöloán megmagyarázták, hogy mik azok a technikai akadályok s hogy ezeknek az elszorítása mennyire megingatná az államháztartást.

Mikor felszázaddal ezelőtt a vasutépítés megindult hazánkban, Kossuth Lajos nem Béccsel, hanem Fiumével akarta legelőször összekötni Budapestet. Nagy emberhez méltó nagy gondolat volt. Széchenyi István pedig kezébe vette a térképet s huzott egy egyenes vonalat Budapesttől—Debrecenig és Debrecen-től—Galacig. Ebbe a nyilegyenes vonalba beleesett Kolozsvár, Torda, Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Kézdivásárhely. Tehát az összes erdélyi magyar városok. Egész Erdélynek a fejlődése más irányt vett volna, ha ez a vasuti vonal kiépül. Ma nem kellene fájó szívvel beszelnünk az erdélyi magyarság pusztulásáról, szétzúllásáról, ha közvetlen összeköttetésbe jutott volna ez a népelem mindkét irányban a külfölddel és Debrecen szinmagyar vidékével, mely ma gondosan el van zárva Erdélytől is, a fővárostól is és legyikre sem gyakorolhat jótékony magyarosító befolyást.

A Kossuth Lajos és a Széchenyi István hatalmas koncepciójú terve elevenedik meg Kossuth Ferencnek abban a kijelentésében, hogy Magyarországnak Fiume és Galac felé kell közvetlen összeköttetést létesíteni. Fiume felé az összeköttetés meg van, azt csak könnyebbé és gyorsabbá kell tenni a második vágány kiépítése által, a mi tervbe is van véve.

Örökké emlékeztetéssé tenné azonban Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszerségének idejét, ha a megvalósulás stádiumához közelebb hozná Széchenyi István nagy gondolatát „a Budapest-, Debrecen-, Marosvásárhely-, Galaci vasut kiépítését.

A székely kérdésről és az erdélyi kérdésről sokat tanácskoztak, sokat vitatkoztak. Ha ez a vasut kiépül, nem lesz többé székely-kérdés.

Bizony igaza van Dr Gyárfás

Elemérnek. Igaza volt Gróf Széchenyi Istvánnak. Kossuth Ferenc csakis a Duna-Tisza csatorna, a fiúmei vasut és a kolozsvár — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai egyenes vasutvonal kiépítésével teremthet igazi önállóságot, függetlenséget Magyarországon.

Ha az utóbb említett világforgalmi vonal létesül, Székelyföldön a különböző gyárak egész légiója támad, mert akkor azok megélhetését, megfelelő forgalmát nemcsak az anyaország szükséglete, hanem a Fekete-tenger közelségéből eredő világpiac is biztosítja.

Mi bizunk a nagy Kossuth fiának európai műveltségében, kiváló szaktudásában. Kossuth Ferenc magyar szíve, magyar lelke megteremti atyja és Gróf Széchenyi vágyait: a nagy Magyarországot, melynek egyedüli biztos, kipróbált támasza, alapköve Keleten — az igaz magyar székelység...

A politikai helyzetről.

* A felirat. Magyarország politikai életében ma legaktuálisabb tárgy az országgyűlés felirata, mely igen természetes, hogy a trónbeszéd egyenes visszhangján szól a királyhoz. A régen készülő javaslatot csütörtökön terjesztették be a képviselőház ülésének s azt valószínűleg holnap a Ház tárgyalni fogja. A felirat szövege így hangzik:

Császári és apostoli királyi felség! Legkegyelmesebb urunk, királyunk!

A magyar nemzet mindenkor magasztos érzelmekkel fogadja, midőn Szent István birodalmának koronás királya az ország politikai, erkölcsi és anyagi érdekeiben munkára hívja fel az országgyűlést.

Őszinte megnyugvással tölti el lelkünket a trón magaslatáról elhangzott azon kijelentése, hogy „fájdalmasan esik atyai szívének visszatekinteni a közelmúlt eseményeire, amelyek az alkotmányos élet rendes menetét megzavarták”, őszinte megnyugvással, mert fel-séged ezen kijelentése, midőn egy-résről fényes bizonyosága annak, hogy a fenforgott félreértések el-oszlottak, másrésről biztosítékul szolgál nekünk arra nézve, hogy a közelmúlt sajnálatos eseményei is-métlődni nem fognak, s a törvény-hozás két tényezőjének alkotmányos és törvényes együttműködése a jö-vőben mindig zavartalan marad.

Növeli örömrünk és megnyug-vásunkat az a körülmény, hogy fel-

séged a végrehajtó hatalmát olyan kormányfőriak által gyakorolja, kik a képviselőház többségét alkotó szövetkezett pártoknak bizalmát bírják, ami által az alkotmányunknak egyedül megfelelő parlamenti kormányforma újból érvényre jutott.

A magyar nemzetnek felséges uralkodóháza iránti hűsége sokszor volt már kitéve megpróbáltatásoknak, de nemzetünk fényesen kiállotta azokat, mert őseitől öröklött királyhűsége mellett, nem fedkezett meg az önmaga iránti hűségéről: a törvényeihez és alkotmányához való ragaszkodásáról, mint a trón és a haza legbiztosabb támaszairól.

Azon célból, hogy a törvényeknek és a jognak uralmát és ezáltal a jogfolytonosságot helyreállítsuk, hogy a polgári és egyéni jogok szabadságát biztosítsuk és úgy a közigazgatás, mint az állami élet minden szervét a nemzet bizalmát bíró férfiakra bizzuk: készséggel belenyugszunk abba, hogy azok a nagyfon osságu közjogi kérdések, melyek a nemzet és királya között a korábbi országgyűléseken félreértésekre vezettek, a jelen országgyűlés munkaprogramjából kirekesztessenek; de elveit és politikai meggyőződését a szövetkezett pártok mindegyike egész tisztaságában, sértetlenül fentartja.

A nemzet nagy része, midőn elhatározta, hogy a közjogi alapra vonatkozó elveinek megvalósítását nem állítva előtérbe, részt vesz a gyakorlati kormányzásban, ennek indító oka azon szándék volt, hogy megszüntesse az alkotmányellenes állapotokat, ezek visszatérte ellen a királylyal egyetértőleg biztosítékokat keresve: igyekezzék az alkotmány rendes működésének feltételeit erősíteni.

Örömmel értesülünk felséged kijelentéseiből, hogy ezen törekvésünk teljes összhangban áll felséged fel-fogásával és így a nemzet és király közös és kölcsönös érdekei felismerésében ősi alkotmányunk új erő-

vel, új biztosítékkal veendi körüljövönk alapjait.

Minden igyekezetünkkel rajta leszünk, hogy teljes erőnkől segítjük elő a magyar nemzeti állam felséged által is ohajtott kiépítését a közélet minden terén.

Gazdasági ügyeinkre nézve a felséged által szentesített 1867. XII. t.-c. és újabban az 1899. XXX. t.-c. is megállapítja az önálló gazdasági berendezéshez való természetes és törvényes jogainkat. Ámbár a magyar nemzet az önálló vámterület jogi állapotában van s ezzel szemben, bármily súlyosnak találja is önrendelkezési jogának hosszú időre való korlátozását, kétségbevonhatatlan jogai fentartásával és hangsúlyozásával a már megkötött külföldi vám- és kereskedelmi szerződéseket és állategészségügyi és egyéb egyezményeket a maga részéről elismeri és törvénykönyvébe iktatja. E szerződésekhez fűződő nyomós érdekekből, a vám- és kereskedelmi viszonyokat készek vagyunk a birodalmi tanácsban képviselt országokkal és tartományokkal, jogaink és érdekeink teljes megóvása mellett, a kölcsönös szabad forgalom alapján 1915, illetve 1917-ig szerződésileg szabályozni.

Midőn az országgyűlés meghozza e rendkívüli áldozatot, számbaveszi az adott viszonyok között az ország gazdasági körülményeit, de egyuttal abban a biztos reményben él, hogy a szükségrendeletnek nevezett törvénytelen intézkedések, melyeket az 1790-1-iki törvények határozott szavakban ítélnék és tiltanak el, a jövőben előfordulni és alkalmaztatni semmikép nem fognak.

Örömmel vesszük tudomásul, hogy szövetségeseinkkel és az összes külállamokkal fennálló viszonyaink változatlanul zavartalanok és barátságosak és hogy felséged továbbra is a béke fentartására törekszik.

A külügyekre vonatkozólag az országot törvényeink értelmében megillető jogok gyakorlása alkalmával gondosan fogunk figyelni arra, hogy

felséged fenti szándékait előmozditsuk.

A védőkötelezettség lerovásának rendes mecerbe terelése céljából a korábbi törvényekben meghatározott ujonclétszámot már megajánlottuk.

A közösügyi szükségletek ügyében kiküldött korábbi országos bizottságok által megállapított rendkívüli szükségletek azon részét, mely működésünk időtartamára esik, szintén hajlandók vagyunk megadni.

Közterheink illetően állandó emelkedése mellett elodázhatatlan kötelezőgünknek tartjuk oly intézkedéseket megtételét, amelyek népünk gazdasági erejét fokozzák, az értékesítést javítják, a termelő képességet emelik, továbbá mezőgazdasággal foglalkozó, egymásra utalt rétege között az egyetértést biztosítják és általában az egészséges fejlődést előmozdítják.

Okszerű gazdasági politikával s új kereseti források megnyitásával fogunk törekedni arra, hogy a szegényebb sorsuak megélhetését és a hazában megmaradását biztosítsuk. Ugyisint kiváló gondot kívánunk fordítani a közterhek arányos elosztására és elviselhetőbbé tételére, valamint az adómentes létminimum megállapítására és a köztartozások kíméletes behajtására.

Ipartörvényeink revíziója, iparunknak rendszeres fejlesztése s a katonai és egyéb közszállítások ügyének, a kisipar érdekeinek megóvása melletti szabályozása lesz hivatva nemcsak gazdasági életünknek újabb fejlődését elősegíteni, hanem meglevő iparososztályunk érdekeit is biztosítani.

Kereskedelmünk nagy érdekeit, különösen tengeri kereskedelmünk fejlesztését általában elősegíteni ohajtjuk.

Főfigyelmünket fordítandjuk a munkáskérdésre, mely célból külön állandó bizottságot is állítottunk fel.

Mindezen üdvös intézkedések azonban csak akkor létesíthetők, hogyha az országban az alkotmánynak épisége és a törvénynek uralma mindenkorra biztosított és ha nem

fognak ismétlődni a felséged által sajnálatosnak jelzett események, melyek az országra a közelmúltban minden irányban csak erkölcsi és anyagi károkat hoztak.

Éppen azért nagyjelentőségűnek tartjuk és megnyugvással tölt el bennünket, hogy ily kísérletek ismétlődése ellen felséged is indokoltan találta némely intézményes biztosítékok létesítését.

Ide tartozik: A törvényhatóságok és községek önkormányzati erősítése és életképessé tétele; úgy a törvényhatósági és helyhatósági, mint másrészt az állami igazgatási jogköröknek pontos meghatározása; a közigazgatási bíróság hatáskörének kitágítása; a hatásköri összeütközési esetek eldöntésének független bíróság elé utalása, valamint a királyi kuriai bíráskodásról szóló törvény hatályának meghosszabbítása és ezen törvény hiányainak orvoslása.

Állami életünk zavartalan menetének illetően való megoltalmazásával karöltve kell járnia az egyházi kérdések megoldásának is.

Felséged legfelsőbb trónbeszéde ez irányban is kijelöli törvényhozá-sunknak az utat. Nagyfontosságúnak tartjuk e részben, hogy felséged a katolikus autonomia régóta huzódó ügyét megoldani kívánja. Hasonlóképpen tökéletesen megegyezik a mi törekvésünkkel, hogy a katolikus alapság anyagi állásának kérdése a szükséghez képest az állam hozzájárulásával is intézményesen rendeztessék.

Az 1848: XX. t.-c. intézményes végrehajtásának kérdése, a lehetőség határain belül és a felekezeti önkormányzat minden sérelme nélkül, tekintve, hogy ez oly kíváncsi, mely elől törvényhozá-sunknak többé kitérnie nem lehet: lankadatlan gondoskodásunk tárgya leendő.

A közoktatásügy terén az erkölcsi és művelődési szempontokon kívül, ezuttal is buzgón törekszünk a nemzeti irány érvényesítésére, de a mellett nem kívánjuk mellőzni a történelmileg jogosult és hivatott illetékes tényezőket sem.

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(41. folytatás.)

Mekkora szegénység lehetett az, mekkora, amikor nemhogy kenyérnek való, de még zabja, még korpája sem volt a székely embernek, még pedig abban az időben, akkor mikor a jobbágyságból felszabadultak, birtokaik egy részét és szabadságukat visszanyerték. Hogyan és honnan érthető meg ez a roppant elszegényedés? Ugy, hogy a szegényebb felszabadítottak a gazdagoktól, hogy a hadjáratra felszerelhesék és ott élelmezhesék magukat, pénzt vettek fel kölcsön, hitelhez folyamodtak. A pénzt az állandó szolgálat miatt nem tudták aztán visszafizetni, hát földjüket zálogjára kiadták, vagy pedig eladták örök áron. Az akkori törvények és kamatláb szerint a zálogbaadás egyértelmű volt az eladással. Nehéz volt visszaváltani. Birtokuk ily módon elvesztett s a katonáskodás után mehetett koldulni, ha csak valamelyik nemes birtokán zsellérnek be nem álltak. Csupán az egy Udvarhelyszéken az 1614-iki lustralista szerint 388 zsellért találunk, holott 1602-ben még híreporuk sincs. Ezek száma az egész Székelyföldön akkor mintegy 2000 családra becsülhető.

Az országgyűlési végzések végrehajtását szigorúan akarta foganatosítani Bethlen. Az 1619-iki májusi gyűlésen meghosszabbítási határidőt adott őszig azoknak, akiknek jószágait, mert hadszolgálati kötelezettségeik alól parancsa ellenére kivonták magukat, elkobozni akarta, hogy odáig elfogadható mentségről gondoskodjanak,¹⁰⁴ de a következő évben aztán keményen látott a mulasztók megbüntetéséhez. Így Aranyosszék több falujában azokat az embereket, akik az 1618-iki moldvai hadjáratra elégtelenül szerelték fel magukat, akár szabadosok, akár lófődarabontok voltak különben, Székely Mózesnek adományozta.¹⁰⁵ De hát ez a szigorúság sem sokat fogott.

Végül országgyűlés és fejedelem ebből a különös helyzetből levonták a helyes következtetést. Abból a törvényjavaslatból, amelyet Bethlen az 1622-iki besztércei országgyűlésen előterjesztett, kihallatszik az érthető háborgás. A fejedelem, ámbár nehéz szívvel, mindazáltal azt tette, amire a viszonyok kényszerítették. Önönsmével nem tudja tovább nézni az igaztalanságot — mondja előterjesztésében, jótalannak s az igazsággal összeférhetetlennek találja, hogy az egész székely földön a jobbágyság, kiknek száma immár több 10.000-nél, jóllehet itt laknak az országban s abból éppen annyi hasznot huznak, mint a többi

nemzetek, mindazáltal mégis sem adót, sem tizedet nem fizetnek, sem háboruba nem mennek. Bármiféle közjövődelmek kerüljenek be a Székelyföldről, abba és ahhoz a jobbágyságnak semmivel sem járulnak, hanem csupán a lófők, darabontok és a szabad székelyek fizetnek mindent s hozzá még hadba mennek, katonáskodnak. A székelyek nagy része jobbágnak kötelezte magát, mert látták, hogy a hadjárat idejében a jobbágnak jobb dolga van, mint a szabadosnak, amellet a jobbágot senki sem kényszeríti közterhekre. És ha ő hetenként egyszer vagy kétszer az ő urának, vagy helyesebben mondva: az ő pajtásának, szövetségeseinek dolgozott, azzal minden más szolgálat vagy fizetés alól kimenekült. Ez annak az oka, hogy a zászlók üresen állnak és csupán boldogult Bocskay ideje óta közel 6000 székelyből lett jobbágy, a kiket maguk a nemesek s a nem régen jobbágyból lófővé lett székelyek csábítottak, csalogattak el, félre vezettek, miközben megmagyarázták nekik, hogy milyen könnyen lehet élni jobbágy név alatt, vagy pedig kölcsön pénzzel kötötték le őket, előre biztatgatva, hogy mingyárt szabadon eresztik, mihielyt fizetni tudnak. Azért indítványozza a fejedelem, hogy becsüljenek meg minden jobbágot s azok, ha nem is kétszeresen, mint az or-

szágban szokás, de legalább egyszerezsen fizessék a kapuadót.¹⁰⁶ Mindazáltal az, ki adósságai miatt jobbágyságba került, mihielyt azt ki tudja fizetni, válthassa meg magát.

A fejedelem e javaslatát az országgyűlés oly módosítással fogadja el, a mely a határozatra csaknem a büntetés jellegét nyomta. A sokféle jobbágy közül először is válogassák ki az Ősjobbágyokat. Ősjobbágyoknak csak olyanok tekintessenek, akik Mihály vajda betörése előtt is azok voltak. De mindazokat, akiket csak a következő időkben számitottak be ebbe az osztályba, külön kell választani, össze kell őket a fejekötött jobbágysággal s egyebekkel állítani, egyformán mind és kapu szerint megbecsülni s fizettetni őket.

Ez alól a megbecsülés alól tehát az Ősjobbágyok, a hajdani földn-lakók utódjai és a zsellérek, az új földn-lakók kivételtek. Zselléreknek csak azokat nézték, a kik nemesi jóságra voltak telepitve.¹⁰⁷ Ellenben Aranyosszék ama jobbágyságai, a kik a fejedelem zászlói alá, azaz: a szabad és hadköteles székelyek közé fölvették magukat s ennek folytán a terhek alól kihúzták magukat, azok a csapatokból megint elkülönítendők. A jobbágyság csak örvendeni tudtak ennek az eljárásnak. Adóképeségökhöz képest a követelések akkor még nagyon

Készséggel fogja tárgyalás alá venni a képviselőház a Horvát-Szlavonországgal kötendő pénzügyi egyezményt, amint az a korábbi országgyűlések által küldött országos bizottságokban megállapított. Épp így a legjobb gonddal és szeretettel fogja megővni a társországnak az 1868: XXX t. cikkben biztosított önkormányzati jogait. Szorgosan mozditja elő anyagi érdekét is, ami által természetes fejlődésüket minden irányban biztosítani fogja és nagyban hozzájárul, hogy Magyarország és Dalmát-, Horvát-Szlavonországek között az állami közösség testvéries köteleke minél jobban megerősödjék.

Az állami élet rendes menetét biztosító ezen feladatokon kívül elsőrendű fontosságu reform a politikai jogoknak a társadalom minden rétegére való kiterjesztése s ezáltal a nemzet egészének felvétele az alkotmány sáncaiba.

A legfelsőbb trónbeszéd a demokratikus eszme minden korszerű követelményének érvényesítésével, a magyar állam nemzeti jellegének megővése mellett, az általános szavazati jog behozatalára hívja fel törvényhozói tevékenységünket. Hálás köszönettel fogadja felégednek hű Magyarországa egész népe iránt táplált ezen atyai szándékait a jelen országgyűlés, melynek ez idő szerinti többsége már régtől fogva azon nézetben volt, melyet most a trón magasságáról biztatólag hall; mert jogos törekvései ezen részének elismerése bizalomra gerjeszti az iránt, hogy amint e téren találkozott felséged akaratával, úgy egyebekben is a jövőre biztos haladásának zálogául, egyetértés emelendi a trón fényét és a nemzet boldogságát.

Felséges Urunk, Királyunk!

Bizva-bizunk abban, hogy felségednek szellemi és anyagi jólétünk megerősítését célzó szándékai nem sokára testet ölthetnek és midőn felséged királyi jogain alapuló elhatározásának szabadságát fentartani

mérsékeltek valának, csak később fokozódtak nagyobb mértékben.

Ez az egyezés mind kettőre nézve méltányos volt. Az állam nem nélkülözhetette az ő segítségüket pénzben, viszont a jobbágyságot sem lehetett többet folyvást huzni-vonni. Azonban a nevezett országgyűlési végzés 13-ik cikkelye, amely a székelyek 6 székére vonatkozik, bizonyos ellentétben áll a 14-ik cikkelyhez, amely az aranyosi szabad székelyekről szól. Míg t. i. a 6 székben a szabad székelyek a hadi szolgálat elől jobbágyokká menekültek, addig Aranyosszéken tolongtak a jobbágyságok a zászlók alá, itt tehát jobb és más viszonyok uralkodtak, mint amott. E jobb és más viszony némi magyarázata az, hogy a mint már megírva volt, az aranyosszéki székelyek az 1562-iki székely támadásban nem vettek részt, ezért őik régi szabadságaik élvezetében meg is hagyták. Minthogy pedig a szabad darabontok rendje köztük és közülök is szervezte volt, ez a rend a mihez jussa volt, különben az ő földönlakójával jobbágy módjára bánhatott. Ilyen jobbágyságokra szól a 14-ik cikkely, olyanokról, a minőket még Báthori Zsigmond szabadságlevél sem szabadított volt föl helyzetükből, de a kiknek kedvező anyagi helyzetük érthetővé teszi a szabadság után való törekvést.

(Folyt. köv.)

kívánja, igen jól tudjuk, hogy ezeknek legbiztosabb keze-sége maga a magyar alkotmány, mely a koronás uralkodónak teljesen biztosítja az összes alkotmányos királyi jogokat.

A nemzet közvéleményére való hivatkozás felségednek törvényeinkben gyökerező alkotmányos joga és meg vagyunk róla győződve, hogy a nemzet nem nyilatkozik másként, mint oly módon, amely uralkodójának és önmagának igazi és jól felfogott érdekeit képviseli. Koronás királyt és alkotmányt csak együttesen szolgálhat hiven a magyar, mert a kettő elválaszthatatlan egymástól.

Igy veti meg nemzetünk egy új élet alapjait.

Lelkünk mélyéből kérjük az egek Mindenható Urát, vezesse működésünket a nemzet haladásának és felvirágzásának azon utjain, melyeken felséged, a királyi megelégedettségben s népei boldogságában lelje jutalmát.

Kik egyébiránt mély hódolattal vagyunk Császári és Apostoli Királyi Felségednek legalázatosabb szolgálai Magyar, Dalmát-, Horvát- és Szlavonországek képviselői

Székely Kálmán
elnök.

Ballagi Aladár
előadó.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A helybeli Tulipánszövetség** estélyét ma (vasárnap) este 7 órakor a Budapest-szálló színháztermében tartja meg Névre címzett meghívókat a rendezőség nem bocsátott ki, de hiszi, hogy a hazafias közönség kötelességének tartja megjelenésével támogatni.

— **Gábor Áron emlékünnepe.** Ágyúöntő Gábor Áron 48-as tüzérparancsnok hősi halálának 57-ik évfordulóján július 1-én Eresztvényben a hős sirjánál nagyszabásu emlékünnepe lesz, amelyen ünnepi beszédet Bene István dr és Nagy György dr orsz. képviselők fognak tartani.

— **Mindenki figyelmebe.** Régóta divik közönségünk körében az a szokás, hogy a vonatok érkezése alkalmával az indóház előtt a pályaudvart ellepik, valamint, hogy levélküldeményeiket a mozgópostán igyekeznek elhelyezni. Tekintve azt, hogy a forgalom gyors lebonyolítása ezáltal hátrányt szenved, másrészt a közönség testi épsége is veszélyeztetve van, mivel a tolatások alkalmával sok szerencsétlenség történt már másutt és történhetik itt is, nem lévén képes az állomási és vonatkísérő személyzet — nagyfoglaltsága miatt — minden egyes személyre felügyeletet gyakorolni. Ezen hátrányok megszüntetését célozza, mint értesülünk egy legutóbb kiadott rendelet, mely az üzletszabályzat 5 §-ának szigorú betartását írja elő; ennek értelmében pedig, akik a pályaudvaron mennek vagy belépő-jegy nélkül találtak, esetről esetre 6 koronát kötelesek fizetni, mely rendelet végrehajtása céljából az állomásmegnyitást ezután állandó ellenőrzés alatt fog állani. Közönségünk érdekében véljük tehát tenni, midőn felkérjük annak minden egyes tagját, hogy az üzletszabályzat fennírt intézkedését ne tévesszék szem elől, mert annak be nem tartása esetleg sok kellemtelenségnek okozója lenne.

— **Hazafias ünnep a Nyergestetőn.** Az alsószékelyek aug. 5-én nagyszabásu hazafias ünnepélyt rendeznek a nyergestetői emlékoszlopnál. Az ünnepi beszédet Dr Nagy György, a kerület orsz. képviselője fogja mondani. Az ünnepélyen Csik- és Háromszékmezők közönsége testületileg jelennek meg.

— **Dr Lőte Pál** miniszteri segéd-fogalmazónak, a városunkban tragikus véget ért ifjunak tetemeit tegnap szállították el a délutáni vonattal M.-Csucsra, ahol örök nyugalomra fogják helyezni. A közközház hallottas háza előtt, szomoruan bolyongató nyírfák között felállított ravatálnál Vajda Ferenc ev. ref. lelkész tartott gyászbeszédet, majd pedig Kiss Géza csikszeredai kirendeltségi helybeli megbízott bucsuztatta el kártársai nevében a korán elhunyt tehetséges ifjút. A koporsóra koszorút helyeztek: »Szerető édes anyja — felejtethetetlen fiának, nagybátyja Gáspár János orsz. képviselő — János bácsi — Pál öc-sénének« felirással; »Dorner Béla — szeretett munkatársának«; »Az asztaltársaság« — melynek csak alig pár napig volt tagja és a földmivelügyi minisztérium hivatalnokai. A szomorú szertartás után a gyászoló közönség a vasuti állomásra kísért a koporsót, mely olyan némán és olyan leverően hirdette emberi gyarlóságunkat, mulandóságunkat...

— **Városi közgyűlést** tartott képviselőtestületünk tegnap d. u. 3 óráig Gothárd János polgármester elnöke alatt, akinek egyévről szóló jelentését tudomásul vették Dr Solyomossy Lajos több rendbeli, igen figyelemre méltó figyelmeztetése után. Majd Betegh Pál indítványára elhatározták, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez a törvényhatóság útján a székely vasuti fővonal kiépítése tárgyában felírják, Borszék Soma nyug. min. osztálytanácsosnak a székelység érdekében kifejtett eddigi önzetlen munkásságáért jegyzőkönyvi elismerést nyilváníttak, egyúttal »Székely vasutat a székelységnek« című művét a város részére megrendelik. Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter diszpolgárra választását ezidő szerint napirendről azért vették le, nehogy úgy tűnjék fel, mintha tisztán a tanítóképző intézet idehelyezése érdekében történne városunk részéről a feltétlen bizalomnyilvánítás. Az idő rövidsége miatt a közgyűlés többi tárgyairól jövő számunkban emlékeztünk meg. Különben is a tárgy sorozat pontjai egyrészének elintézése a hétfőn (e hó 2-án) d. u. 4 órakor tartandó folytatolagos közgyűlésre maradt.

— **Magyar társaság kirándulása Bukarestbe.** Marosvásárhelyt Dr. Sebes Dénes orsz. képviselő elnöke alatt alakult társadalmi bizottság kezdesére július 6-án 300 főből álló társaság gyűlt össze Brassóba és indul másnap reggel külön vonattal Bukarestbe. Az erdélyrészi magyar társadalom intelligenciája csoportosul e társaságba, köztük 15 országgyűlési képviselő. A cél a bukaresti román nemzeti kiállítás és Románia közgazdasági viszonyainak tanulmányozása. A társaság egy jó része a fekete-tengeri és dunai kikötőket, hazajövet pedig Románia moldvai részét is bejárja. Ez a tömeges látogatás magyar részről egyben kezdet is akar lenni a közöny megtörszésére, mely a szomszédos két nemzetbeli társadalom között eddig fen-

állott. A társaság a kiutazáskor Sinaiban 5 órát tölt s hazajövet Tusnád székely fürdőn tart pihenőt. A társaság fogadására Bukarestben Brailában és Galaczon bizottságok alakultak. A társaság tagjai féláru kedvezményes jegyekkel utaznak.

— **A polgármesterek értekezlete.** Kassa város polgármestere által ez évi augusztus 23-ára Kassára egybehívott értekezletnek eddig megállapítható tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Városok közigazgatási reformja és a városok anyagi rendezése tárgyában a múlt évi értekezleten Kolozsvár sz. kir. város polgármesterének javaslatára hozott határozat végrehajtása, és illetőleg figyelemmel az imparlamentaris kormányzat alatti szerzett tapasztalatokra, esetleg újabb határozat ezen kérdésekben. 3. A jövő évben tartandó értekezlet helyének és idejének megállapítása. 4. A jövő értekezlet elnökének és alelnökének megválasztása.

— **A sétaterületi bizottság** kéri az uszoda részvényeseit, hogy f. hó 3-án kedden d. u. 5 órakor a sétaterület pavillon helyiségében az uszoda létesítése ügyében tartandó értekezletre megjelenni sziveskedjenek.

— **Országos kirakóvásárok július havában** a következő helyiségekben és napokon lesznek:

2. Balázsfalva, Harasztkerék, Káson-Altiz, Maros-Vécs, Nagy-Almás Radnót.
4. Korond.
5. A. Csernát, Erzsébetváros.
6. Alsó-Árpás, Drág, Gyeke, Mező-Örményes, Tasnád.
7. Királyfalva, Magy.-Lápos, Maros-Illye, Pusztá-Kamarás, Székely-Keresztur.
8. Alsó-Vincze, Gyéres, Körösbánya, Szék.
9. Topánfalva.
10. Kraszná, Zsibó.
11. Rozsnyó, Vajda-Hunyad.
12. Berkenyész, Retteg.
13. Csik-Szereda, Medgyes, Pojána.
14. Soósmező.
15. Uzdi-Szt. Péter.
17. Gyergyó-Ditrő.
19. Szilágy-Nagyfalu.
20. Zám.
22. Kovászna.
23. Hada, Szamosújvár.
24. Dicső-Szt. Márton, Gyula, N.-Ida, Vajda-Kamarás.
25. Kóhalom.
26. Bánffy-Hunyad, Gyulafehérvár, Parajd, Sajó-Udvarhely.
28. Buza.

Császárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kén-hevívíz gyógyfürdő modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamos-víz-fürdők. Ivó- és belélegzési kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az **Igazgatóság.**

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Új gyárak és műszaki hírek. A múlt hó 26-án d. e. az erre hivatott bizottság Böles Gyula miniszteri osztálytanácsos vezetés alatt tűzpróbát tartott a Glüch-féle robbanásmentes folyadék kimérő edényekkel. — Osztrák-magyar oxigéngyár cég alatt vegyészeti gyárat terveznek, melyben a Darvas József és Társa budapesti cég is részt vesz. — Az Általános magnezit r. t. Hisnyovizén levő gyártelepét 100000 korona költséggel kibővíti. — Budapest 260000 K alaptőkével r. t. alakult a Finály-féle jeggyárvételére.

Pozsonyban 500,000 korona tőkével gyufagyári r. t. van alakulóban, melynek élén Taussig Ignác kereskedő áll. — Zágráb városa a „Danica” cégnek egy vegyészeti gyár építésére 18 holdnyi telket adott. Ugyancsak Zágráb város e havi közgyűlése egy a Magyar Asphalt r. t. égisze alatt létesülő aszfaltgyárnak nyújtandó kedvezmények tárgyában fog határozni. Lusinye községben pedig 1 millió korona alaptőkével kerámiai gyárat létesítenek, ahol e célra kitűnő nyersanyag áll rendelkezésre. Nagykárolyban mozgalom indult meg egy gyufagyár és egy pezsgőgyár létesítése ügyében. — Szatmáron egy vasáru-vasöntőde és -gépgyár létesítését tervezik gépésziskolával egybekötve. A mozgalom élén György Endre volt miniszter áll. — A gróf Andrássy uradalom és Homonna város között tárgyalások folynak elektromos központ létesítése iránt. — Zámboreszky és társai cég Budapesten (V. Váci-ut 4.) mozgó favágógép-gyárat alapított. — Rocher testvérek cég alatt Világoson szeszesital gyár létesült. — Richardo Rikárd gőzmalomtulajdonos Győrött szővőgyárat létesít. — Az Általános hitelintézet r. t. Nyiregyházán téglagyárat állít fel. — Majer Miksa savskimarovi szeszyáros sörteáru gyárat létesít. Kohn Lajos Miskolcson vas- és rézbutorgyárat létesít. — Bendonka Gyula kelmefestőgyárat tervez Kassán.

A Székely Társaságok Szövetsége és a sajtó.

Lapunk és az összes székelyföldi hírlapok szerkesztősegeihez a Székely Társaságok Szövetségétől a következő megkeresés érkezett:

Tekintetes Szerkesztőség!

Mikor a Székely Társaságok Szövetsége 1904. jun. 2-án megalakult, célul tűzte maga elé a már alapszabály szerint működő és ezután alakítandó Székely Társaságok egyesítése mellett a székelyföldi kulturális és közgazdasági egyesületek, társulatok Szövetségbe hozását a székely érdekek társadalmi védelmére. Ugyanekkor módot keresett és talált arra is, hogy a székely vármegyék és városok vezetőségével, valamint a székelyföldi orsz. képviselőkkel együtt munkálkodhassék ebben a keretben, melynek alapítói és illetve örökös tagjaivá tette a székely kongresszus rendezésében résztvevő Országos Magyar Gazdasági Egyletet, az Erdélyi Magyar Közművelődési egyletet, a Marosvásárhelyi Székely Társaságot és a Székely Kereskedelmi és Iparkamarát.

Most Betegh Pál, a „Székely-Udvarhely” szerkesztője azon eszmét veti fel, hogy a Szövetség lépjen tagsági kapcsolatokba a székelyföldi lapokkal oly formán, hogy azok álljanak be a szövetségbe minden pénzbeli tagdíjfizetés nélkül, de a tagsági díjukat azzal róják le, hogy a szerkesztésükben és kiadásukban megjelenő lapok, esetleg könyvek, füzetek egy-egy példányát a megjelenéskor a Szövetség által kijelölendő címre megküldeni kötelesek legyenek.

Szerinte „a Székelység ügyét bármily csekély mértékben érdeklő

közlemények címe, rövid tárgya az e célra szolgáló iktató könyvben feljegyeztetnék, ... a jobb eszmék, tervek kivételre alkalmas módon tárgyalás alá vétetnének” stb.

Szövetségünk nagybecsűlven a sajtó részéről nyilvánított érdeklődést, készséggel megragadja az összeköttetés alkalmait, s midőn erről a tek. Szerkesztőséget tájékoztatja, egyúttal azon hazafias kéréssel járul a tek. Szerkesztőség elé, hogy szíveskedjék az ügyet megfontolás tárgyává tenni s becses véleményét elnökségünkkel folyó évi július 30-ig közölni.

Azon remélt esetben, ha becses véleménye szerint is lehető, sőt szükséges a szóvá tett kapcsolat létesítése, a beérkezett javaslatok összesítésével javaslatot terjesztünk a közgyűlés elé alapszabályaink ily értelmű módosítása tárgyában.

Bizunk benne, hogy a székelyföldi sajtó, melynek oly nagy és nemes szerepe volt a múltban a székely érdekek szolgálata körül, a jövő biztosításáért lelkesedéssel fog kezdet a Székely Társaságok Szövetségével.

A Székely Társaságok Szövetsége központi vezetőségének határozatából.

Marosvásárhelyt, 1906. jun. 27.

Hazafias tisztelettel:

Deák Lajos, Máthé József,
kir. tanácsos, elnök. főtáskár.

*

Azt hisszük, hogy székelyföldi lapársaink mindnyájan belátják nagy fontosságát egy olyan szerv megteremtésének, amely hazafias lelkesedéssel törekedik majd felvetett eszméinket állandóan nyilvántartani és azokat érdemük szerint való megfontolás mellett érvényre juttatni. Ebből a szempontból ítélve meg a kérdést, hisszük, hogy nem tagadják meg a szövetséggel való kapcsolatot létesítését.

Cseh tulipán a székelyudvarhelyi „Tulipán” szövetségben.

A városunkban megalakult Tulipán-szövetség is megkezdte hazafias működését. Ki akarja venni részét abból az országosan megindult nemes mozgalmából, mely a magyar kéz munkáját, a magyar ipar védelmét tűzte zászlajára. Ehhez a szép és fenséges mozgalomhoz lelkesedéssel és bizalommal csatlakozott városunk hazafias érzelmű polgárságának színe-java. Férfiak és nők tömegesen léptek be a szövetségbe, hogy annak a magyar ipar megteremtését célzó magasztos intencióit nemcsak becsületes és őszinte szándékkal, de tettel is előmozdítsák.

Most is egész sereg agilis rendező serénykedik, hogy a Tulipán-szövetségnek ma este megtartandó nyári táncmulatsága a hazafias Tulipán mozgalomhoz méltóan sikerüljön.

Mindenki őszintén és becsületes szándékkal támogatja ezt a mozgalmat, ápolja gondosan a Tulipánt, csak a köpönyegforgatásairól már ismeretes Becsek Aladár nyomdatulajdonos, az „Udvarhelyi Híradó” felelős szerkesztője és a „Tulipán-szövetség” helybeli titkárja

csapja rutul arcul ezt a mozgalmat, csak ez az alak becsmerli le osztrák vigécek módjára a magyar Tulipánt.

A ma esti mulatság buzgó rendezőségét is alaposan kompromittálta a titkár ur. Ugyanis tulipános meghívókat rendeltek a titkár és nyomdatulajdonos urnál. Ki, visszaélven a bizalommal, minden lelkiismeretfurdalás nélkül szállította a *Th. Venta in Laun, tehát Csehországban készült tulipános meghívót* — a maga firmája alatt. Ázzal igyekezett félrevezetni a gyanutlan rendezőset, hogy a *cseh papirosos, cseh festékekkel és cseh munkások által készített meghívóra odabiggyesztette az ő udvarhelyi cégét*, hogy azt higgye a jóhiszemű közönség, ő csinálta a tulipánokat, pedig csak a szöveget nyomta reá.

Igy működik a helybeli Tulipán-szövetség titkára, így gyalázza meg a tulipánt a szerkesztő ur, ki lapjában a Tulipán jegyében végzi a névleges magyar iparpártolást, követeli az önálló vámterületet, mely azonban — úgy látszik — a szerint igazodik, hogy ki hogy rendeli meg azokat; olyan mint a sarkon álló verklis, csak akkor nótáz, ha fizetnek érte... Multkoriban a császári biztos beiktatása mellett döngicsélt, de nem ingyen, most a Tulipán mellett van, hogy milyen őszintén, azt a fentiek bizonyítják...

Kolozsváron csaknem karóra huzzák az olyan kétes alakot, aki alávaló módon becsapja a jóhiszemű közönséget a — Tulipán jegyében és óva intik a közönséget, hogy kerülje azokat, kik hitványul meggyalázzák a Tulipán-mozgalmat.

Szóvá kellett nekünk is tennünk ezt a visszaélést, mert nem tűrhetjük azt, hogy éppen a Tulipán-szövetség titkára mutasson példát arra, miként lehet ezt a mozgalmat rutul kijátszani.

Az ilyen alakot rögtön ki kellene zárni a szövetségből, ha azt nem akarják a vezetők, hogy az egész hazafias intézmény felbomoljon. Ez nemcsak közérdek, de társadalmi tisztesség és főképp — izlés dolga...

Szót sem vesztegettünk volna erre a különben elég botrányos dologra, ha nem éppen a „Tulipán-szövetség” meghívóival történik ez a csufos eljárás, mert ez arra vall, hogy a szövetség titkára még csak halvány fogalommal sem bír arról, hogy mi is hát tulajdonképpen a Tulipán-mozgalomnak a célja. Ha pedig ezt nem tudja, miért vállalta el a szövetség titkárságát? Kinek üres az izákja, álljon félre és ... ne képmutatós-kodjék.

A székelyudvarhelyi főreáliskola internátusába való felvétel.

A székelyudvarhelyi m. kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internátusba az 1906—1907 tanévre 60 tanuló vétetik fel, kik közül 40 tanuló 400; 10 tanuló 300 és 10 tanuló 200 korona díjt tartozik fizetni.

E helyekre ezennel pályázat hirdettetik.

Azon szülők, vagy gyámok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internátusba felvétetni óhajtják, eb-

beli kérésüket f. évi július 15-ig az igazgatóságához intézve és címezve nyujtsák be, címük és lakásuk pontos megjelölésével.

A kérelemhez mellékelni kell:

a) a legutolsó tanévról nyert iskolai bizonyítványt;

b) orvosi bizonyítványt arról, hogy a tanuló egészséges, nincsenek szervi bajai.

Azok, akik a mérsékeltébb díjakra óhajtanak fiaikat, illetve gyámoltjaikat felvétetni, a fentemlített okmányokon kívül az illetékes hatóság által kiállított, egészen új keletű vagyonossági bizonyítványt is tartoznak csatolni kérésük támogatására.

A díjak felvéneként előre fizetendők. A rendes felvételi díjakon kívül minden tanuló köteles butorrongálás címen 10 koronát letétbe adni az igazgatóság rendelkezésére, mely összegből az előfordulható rongálások fedeztetnek.

A felvett tanulók élelmezést, lakást, fűtést, világítást kapnak s megfelelő felügyeletben részesülnek.

Az élelmezés a következő: reggeli: kávé zsemelével; ebéd: három fogás, vasárnap és csütörtökön négy fogás; vacsora: egy fogás, rendszeren sült. Ezen kívül d. e. 10 órakor és d. u. 4 órakor egy-egy szellet kenyér.

A felvett tanulók a belépéskor a következő felszerelést tartoznak magukkal hozni: a) egy nyári és téli időszakra való tisztességes ruházatot; téli köpenyt vagy nagykabátot és főrevalót; b) legalább két páncs cipőt; c) ágylétszerelést és páncs két párnát, egy téli paplant gombokkal, két paplanlepedőt gomblyukkal, két alsólepedőt és két-két párnahéjat; d) fehérneműt: hat drb. fehér nappali inget, hat lábravalót, három hálógintet, legalább tizenkét drb. zsebkezdőt és hat pár harisnyát, négy törülköző kendőt, három drb. asztalkendőt, továbbá fésűket, ruha-, fog- és cipőkefeket.

Az értesítéshez egy kötelezvény is csatolattatik, melyet a szülő, illetőleg a gyám szabályszerűen aláírni s legkésőbb 8 nap alatt az igazgatóságához visszajuttatni tartozik, a felvétel elfogadásának igazolásául és biztosításául.

A tanítással járó díjakat, minő a tandíj, továbbá a szükséges taneszközök beszerzésével járó kiadásokat a szülők vagy gyámok külön tartoznak hordozni. Az időközi szükségletek fedezésére minden tanuló részére zsebpénz állapítandó meg, mely 3 koronánál kevesebb s 6 koronánál több nem lehet.

A felvett tanulók kötelesek mindenben az internátusi szabályzatok szerint eljárni. Azok a tanulók, kik rossz magaviseletet s folytonos szorgalomhiányt tanusítanak, az internátusból kizáratnak.

A főreáliskolába a beiratkozások szeptember 1-én kezdődnek.

Székelyudvarhely, 1906. június havában.

Az internátus igazgatósága.

KÖZGAZDASÁG.

Pálffy Dénes földbirtokos ur a következő sorok közlésére kért fel: Vetttem nyugati tarka Berni-faj

bikát és üszöket a jelen év február havában. Ugy ezen tarka marhákat bikával együtt, mint régi honi tehér marháimat május 13-án elhajtattam a székely-pálfalvi legelőre, a mely legelőmön fedélalja nincsen. A jeleni esős időben mindig szabad ég alatt vannak. Állataimat a napokban megnéztem. A tarka marháim jobb állapotban vannak, mint azon a legelőn felnőtt és hozzászokott régi fehér marháim. A mely fűfajokat a fehér nem eszi meg, a tarkák azt is fölfalják. Aki kíváncsi ezen eredményre, a pálfalvi legelőmön megláthatja. Ezeket azért hozom tudomására gazdátársaimnak, mert soktól hallottam hangoztatni, tartok attól, hogy a tarkamarha nem bírja ki nálunk a legeltetést. Tarcasfalva, 1906. június 20-án. Pálffy Dénes.

Utmutatás a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre. A ragadós száj és körömfájás a két-csülkü (hasított körmű) állatoknak oly betegsége, mely egyik állatról a másikra ragad át. Az átragadást a beteg állatok nyála, teje, a szájban és a lábvégeken mutakozó hólyagok váladéka okozza. A betegséget megkaphatják a szarvasmarhák, bivalyok, juhok és kecskék. Az egészséges állatokra a betegség akkor terjed át, a mikor beteg állatokkal jönnek össze, vagy olyan helyre hajtatnak, ahol beteg állat járt. Ilyen helyek a vásáros istállók, utközi vendéglők és csárdák istállója, ha ott titokban beteg állatok be voltak kötve; továbbá közlegelők, utak, ha itt eltitkoltan beteg állatok tartottak vagy hajtatnak. Átterjed a betegség egészséges állatokra akkor is, ha azok oly tárgyakkal érintkeznek, mely tárgyak beteg állatok nyálával, a hólyagok váladékával be lettek szennyezve, mocskolva; pl. takarmány, jászol, itató edény, az ember ruházata, istálló szerelvény, mint a kefe, seprű, törőrongyok stb. A betegséget tehát terjeszthetik: emberek, állatok vagy tárgyak egyaránt. A tejgazdaságok a beteg állatok tejének elszállításával szintén lehetnek elhurcolói a betegségnél. A beteg állatok teje az embert is megbetegítheti.

Hogyan gyógyítsuk a ragadós száj- és körömfájást? A ragadós száj- és körömfájásban beteg állatokat a m. kir. állatorvos ingyen vizsgálja s adja meg a tanácsot a gyógyításra. A gazda tehát helyesen cselekszik, ha az állatorvosi tanács szerint orvosolja beteg állatait. Ha

netalán a kapott utasítást elfelejtette, kövesse az itt mondottakat: A beteg állatokat tartsuk mindig tisztán. Adjunk gyakran friss puha almot állatjuk. A trágyát ne hagyjuk alattuk meggyülni s vigyázzunk, hogy az állat beteg lábaival trágyaleben ne álljon. A lábvégek gyulladását siettetjük, ha zöld- vagy kékgálicos vízzel kezeljük. Ezt a vizet úgy készítjük, hogy 1 liter vízben oldunk 5 deka kék- vagy zöldgálicot. Ezzel a vízzel a beteg csülköket naponta 2—3-szor meglocsoljuk. Még gyorsabb gyógyulást érünk el akkor, ha a locsolás után a sebeket timsó- és faszénpor-keverékkel behintjük. A szájban levő sebek gyógyítására használhatunk kakukfü-, székfűvirág- vagy zsálya teát. Egy liter teához tehetünk még 1 kanál ecetet vagy 2 deka kékgálicot vagy 5 deka zöldgálicot. Ezzel azután a szájban levő sebeket naponta többször pemecseljük be. Ugyancsak elősegíti a gyógyulást a következő eljárás is: Négy deka zöldgálicot oldunk fel egy liter tiszta vízben. Ennek a víznek a felét reggel, a másik felét pedig este adjuk be a beteg állatnak a száján keresztül. Ezen beöntéseket 3 napon át ismételjük meg. Borjunak egy liter vízre egy napra csak 2 deka zöldgálicot kell adni. A beteg állatok így kezelve, hamar gyógyulnak és nem romlanak le. Ha beteg a tőgy, tisztítsuk meg azt minden piszoktól langyos vízzel, azután kenjük be tiszta, nem avas zsiradékkal. Beteg állatoknak takarmányul adjunk puha szénát, zöld takarmányt vagy moslékfeléket.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újság-kiadó intézete.

Bágyadtság

és rugékony-ság hiánya ellen mindenkor a mas-sage (gyuró-kenő kura) ajánlható, mely kura, ha ahoz a székely havasi

INDASZESZ

gyógyfű-sósorszesz)

lesz használva, feltétlen beválik. Rendbehozza az

ellankadt idegeket, üdit, frissit, eltünteti a fejfájást, náthát és már rövid használat után tetemesen enyhíti a csusz, köszvény, tag-szaggyatás és minden meghűlésből eredő fájdalmakat. Kapható mindenütt 2 és 1 koroás üvegekben. Készíti Balázsovich Sándor Korona-gyógyszertára Sep-siszentgyörgy.

Mindenféle

bélyegzők

gyári áron és leggyorsabban szerezhetők be

Betegh Pál és Társa

könyv-, papir-, író- és rajzszerkeszkedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca. 31. sz.

Keletbélyegzők önnedvezővel; «Mercur» keletbélyegző forgatható ruggyanta szalaggal; «Hungária» keletbélyegző ruggyantából; «Egyetemes önnedvesítő» könnyű szerkezet, egészen rézből és rézpléből, alanyozva; «Monitor» önnedvező, számozó és lapszámozó gépek.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézetét **folyó évi április hó 24-től kezdve** Kossuth-utca 31. szám alá, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezte át.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű

FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉM

kittinő hatású arckenőcsőt, mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle Margit-crém gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer széplők, máj foltok, bőrtakák, pattanások, kiütések és mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól.

Ára: Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K. Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1-20 K., Margit-areviz 1 K., Margit-fogpép 1 K.

Készíti:

FÖLDES KELEMEN

gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentveküldetnek Kapható: Kocz Armin és Solymossy János gyógyszerárán.

„Hermandol“ klozet-papir a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK és PENZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapir és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d.b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

egészségi és kozmetikai szempontból felülmúlhatatlan.

Brázay-féle Kölni-víz

az illatszerek legkiválóbbja.

Brázay-sósorszesz.

nélkülözhetetlen háziszer.

Ravasz róka

az ember mégis, hogy a

Ceres-étel-zsir!

(kókuszdióból) is feltalálta. Minden étel, mit vele készítünk, könnyen emészthető és jóízű.

Schicht György „Ceres“ tápszer-művek osztálya, Aussig Em.

6

MPATERMANN

Gróf Roon-téle lábatlani Cementgyár

állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

Gyertyántty J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

Egy jó csaladból való

fiul tanulónak felvesz Demeter Domokos fűszerüzletébe Székelykeresztúron.

Jó házból való fiu

nasium III. vagy IV. osztályát végezte gyakornoknak felvétetik Márk Testvérek fűszer- és fonalkereskedésében Székelyudvarhelyen.

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Sterba Ödön jóhírű fűszerkereskedését vétel útján átvettem és azt ezentúl saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szíves tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kiváló minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanúsított szíves pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
fűszerkereskedő.

Thomassalakliszt

csillag

védjegy

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas műtrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázására is. Szíveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS

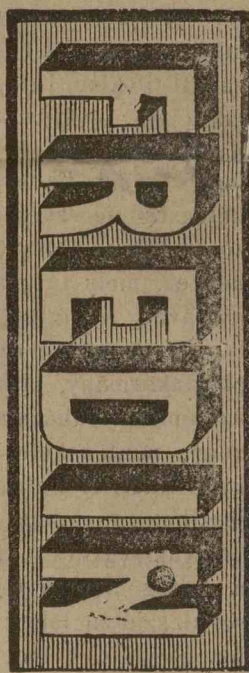
Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary féle

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscar, chevreux és lakkeipóh. Bécs, XII.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárak!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
Budapest, Váci-körút 63.

Által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakezalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

STOCK-COGNAC
MEDICINAL

Kézesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS
STOCKpároló-telepe
FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

Védjegy:

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, csúszl és meghibészeknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 filler, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél. Budapesten.

Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscar, chevreux és lakkeipóh. Bécs, XII.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

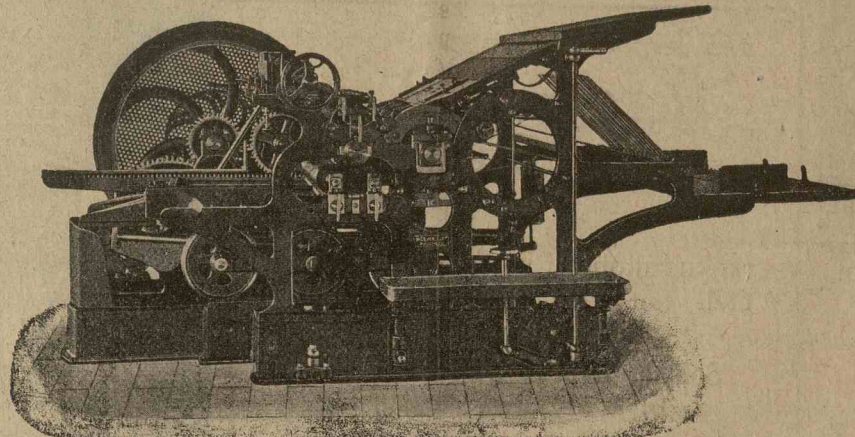
KNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve Egyeteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek
papir-, író- és rajzszer

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lad szerkesztősége és kiadóhivatala